

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Lublinie

LLU-4101-05-03/2012
P/12/105

Lublin, dnia 23 lipca 2012 r.

**Pani
Małgorzata Romanko
Dyrektor Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie w Kraśniku**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹ zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie przeprowadziła w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku (dalej: PCPR) kontrolę działalności Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (dalej: Zespół) w zakresie organizacji procesu orzekania o niepełnosprawności w latach 2010 – 2012 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 11 lipca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli², przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie skontrolowaną działalność, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Podstawą pozytywnej oceny działalności Zespołu jest:

- organizowanie i prowadzenie procesu orzekania dla celów rehabilitacji leczniczej, zawodowej i społecznej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych³,
- zapewnienie odpowiednich warunków organizacyjnych i technicznych do działalności Zespołu,
- oszczędne gospodarowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na wydatki związane z wykonywaniem orzecznictwa.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły:

- braku w składzie Zespołu sekretarza, którego powołanie jest obligatoryjne,
- nieterminowego rozpatrywania wniosków i wydawania orzeczeń zainteresowanym.

¹ Dz. U. z 2012 r. poz. 82 ze zm.

² Dz. U. Nr 227, poz. 1482 ze zm. zwana dalej „ustawą nowelizującą”

³ Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.

1. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kraśniku realizuje zadania związane z orzekaniem o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności na terenie powiatu kraśnickiego. Na mocy uchwały Rady Powiatu Kraśnickiego nr VII/49/99 z dnia 16.02.1999 r. (ze zmianami) Zespół działa przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku. PCPR prowadzi obsługę finansową, techniczną i kadrową Zespołu. Zespół został powołany pierwotnie zarządzeniem Starosty Kraśnickiego nr 15/99 z 21 grudnia 1999 r. na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a po zmianie powołanej ustawy, ponownie zarządzeniem nr 8/2002 r. z dnia 28 czerwca 2002 r. na podstawie art. 6a ust.1 tej ustawy. Skład Zespołu był wielokrotnie zmieniany i dostosowywany do potrzeb w zakresie odpowiedniego składu orzekania, zgodnie z przepisami § 18 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności⁴ („rozporządzenie MGPIPS). Zespół został zwiększony z 31 osób uprawnionych do orzekania na początku 2010 r. do 33 osób 30 czerwca 2012 r., w tym: 16 lekarzy, 2 psychologów, 3 pedagogów, 7 pracowników socjalnych i 2 doradców zawodowych. Wszyscy członkowie Zespołu spełniali wymogi kwalifikacyjne określone w § 21 rozporządzenia MGPIPS oraz odbyli wymagane szkolenia i legitymowali się zaświadczeniami uprawniającymi do orzekania w zakresie swojej specjalności. Za nieprawidłowość NIK uznaje brak w składzie Zespołu sekretarza, co było niezgodne z postanowieniami § 18 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia MGPIPS.

2. NIK pozytywnie ocenia działalność Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w zakresie orzekania dla celów rehabilitacji leczniczej, zawodowej i społecznej, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

2.1. W okresie objętym kontrolą liczba rozpatrzonych przez Zespół wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności ze 1949 w roku 2010 r. zwiększyła się do 2163 w 2011 r. (o 12 %), a w I półroczu 2012 r. wnioski w liczbie 1255 stanowiły 58 % wniosków rozpatrzonych w 2011 r. Podstawowym celem, dla którego składano wnioski było uzyskanie świadczeń pieniężnych, tj. przyznanie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego (odpowiednio w roku 2010 - 28,7 %, w 2011 – 26,5 % i I półroczu 2012 r. – 26,7 %) oraz uzyskanie przez opiekuna świadczenia pielęgnacyjnego (odpowiednio 8,6 %, 22,7 % i 23,3 %). Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej nie cieszyło się zainteresowaniem wnioskodawców, wnioski zawierające prośbę o orzeczenie wskazań do udziału w warsztatach stanowiły odpowiednio 1,0 % w 2010 r., 0,5 % w 2011r. i 0,2 % w 2012 r.

Liczba wniosków o ustalenie niepełnosprawności u dzieci w okresie objętym kontrolą utrzymywała się na podobnym poziomie (296 wniosków w 2010 r., 301 w 2011 r. oraz 148 w I półroczu 2012 r.). Podstawowym celem formułowanym w tych wnioskach było przyznanie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego (87,2 % w 2010 r., 86,4 % w 2011 r. i 84,5 % w 2012 r.) oraz prawa do zasiłku stałego, odpowiednio 10,5 %, 10,9 % i 14,2 % wnioskodawców

Analiza 30 losowo wybranych wniosków o wydanie orzeczeń wykazała m.in., że wnioski były kompletne, zostały poprawnie wypełnione na obowiązujących formularzach i nie zachodziła potrzeba ich uzupełniania. Termin załatwienia spraw od daty zarejestrowania wniosku do wysłania wydanego orzeczenia wynosił od 8 do 47 dni, z tego 14 spraw (46,6 %) załatwionych zostało z przekroczeniem miesięcznego terminu załatwienia sprawy. Na przykład:

- wniosek nr PZO-8211/O/945/10 z dnia 22.06.2010 r. o orzeczenie stopnia niepełnosprawności i konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne został rozpatrzony 27.07.2010 r., a orzeczenie

⁴ Dz. U. Nr 139, poz. 1328 ze zm.

- wysłano do wnioskodawcy 9.08.2010 r., tj. po 47 dniach od przyjęcia wniosku,
- wniosek nr PZO-8211/O/36/12 z 5.01.2012 r. o orzeczenie stopnia niepełnosprawności i przyznanie zasiłku pielęgnacyjnego został rozpatrzony 16.02.2012 r., a orzeczenie wysłano do wnioskodawcy 29.02.2012 r., tj. po 54 dniach od przyjęcia wniosku.

Było to niezgodne z art. 35 § 1 i 3 Kpa. Przyczyną niezłażenia wniosków w ciągu miesiąca były trudności z powołaniem w tym terminie do składu orzekającego lekarza specjalisty odpowiedniego do schorzenia osoby, której dotyczyło orzeczenie.

2.2. Na podstawie przyjętych wniosków Zespół wydał w roku 2010 ogółem 2172 orzeczenia, z tego: 1874 (86,3 %) dotyczyło stopnia niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia, a 298 (13,7 %) uznania niepełnosprawności u dzieci do 16 roku życia. W roku 2011 Zespół wydał 2422 orzeczenia, z tego: 2121 (87,6 %) dotyczyło stopnia niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia, a 301 (12,4 %) uznania niepełnosprawności u dzieci do 16 roku życia. W I półroczu 2012 r. wydano 1420 orzeczeń, z tego: 1268 (89,3 %) dotyczących stopnia niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia i 152 (10,7 %) uznania niepełnosprawności u dzieci do 16 roku życia. Orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych w odniesieniu do osób po ukończeniu 16 roku życia stanowiły w roku 2010 – 4,4 %, w 2011 – 2,5 %, w 2012 – 2,7 %. Orzeczenia o niezaliczeniu dzieci do osób niepełnosprawnych stanowiły w 2010 r. – 2,5 %, w 2011 – 1,6 %, w 2012 r. – 1,1 %.

Analiza 60 wydanych przez Zespół orzeczeń, w tym 30 o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, oraz 30 orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych wykazała, że orzeczenia sporządzone zostały zgodnie z obowiązującym wzorem i zawierały odpowiednie wskazania w zależności od celu składanego wniosku, zgodnie z art. 6b ust. 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz wszystkie elementy wyszczególnione w § 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia MGPIPS. Wskazano symbol przyczyny niepełnosprawności, zgodny z oznaczeniami określonymi w § 32 ust. 2 rozporządzenia MGPIPS. Dokumentacja analizowanych orzeczeń była kompletna. Przy kwalifikowaniu do znacznego, umiarkowanego lub lekkiego stopnia niepełnosprawności, składy orzekające liczyły co najmniej dwie osoby. We wszystkich takich sprawach składowi orzekającemu przewodniczył lekarz o specjalizacji odpowiedniej do zasadniczej choroby dziecka lub osoby zainteresowanej. Ustalając zakres naruszenia sprawności organizmu, stosowano kryteria wyszczególnione w § 32 ust. 1 rozporządzenia MGPIPS oraz wykorzystywano standardy postępowania lekarzy i innych pracowników członków zespołów orzekających, opracowane przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w odniesieniu do różnych schorzeń. Orzeczenia objęte analizą zostały doręczone wnioskodawcom terminowo, tj. w ciągu 14 dni od dnia posiedzenia w sprawie wydania orzeczenia.

2.3. Odwołania od orzeczeń Powiatowego Zespołu wniesione do Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Lublinie (WZOON), w odniesieniu do orzeczeń o niepełnosprawności dzieci stanowiły w roku 2010 – 8,4 % (25 odwołań), w 2011 – 5,3 % (16 odwołań), a w I półroczu 2012 – 5,9 % (9 odwołań). Odwołania od wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności stanowiły w roku 2010 – 6,8 % (128 odwołań) w 2011 – 7,7 % (164 odwołania) i w I półroczu 2012 r. - 6,6 % (84 odwołania).

Analiza 15 odwołań wniesionych do WZOON od orzeczeń Zespołu o nieprzyznaniu wnioskowanego świadczenia dzieciom do 16 roku życia wykazała, że: 10 orzeczeń zostało utrzymanych w mocy, cztery negatywne orzeczenia załatwione zostały pozytywnie przez WZOON po dostarczeniu przez zainteresowanego dodatkowej dokumentacji medycznej, jedno odwołanie zostało ponownie rozpatrzone w ramach samokontroli

przez Zespół i po powtórnej analizie dostarczonej dodatkowej dokumentacji medycznej, przyznano wnioskowane świadczenie (zasilek pielęgnacyjny). Analiza 15 odwołań od orzeczeń o odmowie przyznania wnioskowanego świadczenia osobom po ukończeniu 16 roku życia, wykazała, że: 9 orzeczeń zostało utrzymanych w mocy, cztery negatywne orzeczenia zostały załatwione pozytywnie po dostarczeniu przez zainteresowanego do WZOON dodatkowej nowej dokumentacji medycznej, jedno odwołanie zostało rozpatrzone ponownie przez Zespół i po powtórnej analizie dokumentacji medycznej przyznano wnioskowane świadczenie (świadczenie pielęgnacyjne dla opiekuna), jedno odwołanie z dnia 9.05.2012 r., przekazane 14.05.2012 r. do WZOON do zakończenia kontroli NIK pozostawało w toku załatwiania. Odwołania objęte analizą zostały przez Zespół przekazane do WZOON terminowo zgodnie z art. 133 Kpa.

Analiza 17 powtórnych orzeczeń Powiatowego Zespołu, wydanych w ramach samokontroli orzeczeń związanej z wniesieniem odwołań od orzeczeń uprzednio wydanych przez składy orzekające Zespołu wykazała, że wnioskowane świadczenia, które nie zostały pierwotnie przyznane to: zasilek pielęgnacyjny – 1 sprawa, uzyskanie przez opiekuna świadczenia pielęgnacyjnego – 5, skorzystanie z karty parkingowej – 10, korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji - 1. Przesłanki jakimi kierowały się składy orzekające przyznając te świadczenia przy powtórnych orzekaniu to: ponowna analiza już posiadanych oraz dostarczonych nowych dowodów – dokumentacji medycznej. Ponowne orzeczenia w trybie odwoławczym zostały wydane terminowo po upływie 1 do 6 dni po wniesieniu odwołania.

3. Pomieszczenia administracyjne Zespołu, gabinet lekarski i pomieszczenie do pracy psychologa i innych specjalistów spełniały wymogi określone w przepisach § 24-25 rozporządzenia MGPIPS. Odpowiednie warunki organizacyjne i techniczne umożliwiały osobom niepełnosprawnym dostęp do wszystkich pomieszczeń Zespołu, bezpieczne poruszanie się oraz samodzielne ich użytkowanie. Budynek został wyposażony w system alarmowy i monitorowany przez wyspecjalizowaną firmę ochroniarską. Korzystając z systemu EKSMON, prawidłowo zabezpieczono gromadzone dane osobowe w zakresie określonym w art. 6d ust. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Opracowano instrukcję określającą sposób zarządzania systemem z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa, upoważniono trzech pracowników do wprowadzania w tym jednego do przetwarzania danych.

4. NIK pozytywnie ocenia gospodarowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na wykonywanie orzecznictwa. Działalność podstawowa Zespołu była finansowana ze środków budżetu państwa, na którą PCPR otrzymało za pośrednictwem Starostwa Powiatowego i wydatkowało w 2010 r. – 228,0 tys. zł, w 2011 – 268,0 tys. zł, w I półroczu 2012 r. – z 226,0 tys. zł przyznanych na rok 2012 wydatkowano 126,3 tys. zł (55,9 %). Obsługę administracyjno-biurową wykonywali trzej pracownicy etatowi, w tym przewodniczący Zespołu. Wydatki na wynagrodzenia osobowe wynosiły w 2010 r. – 117,5 tys. zł (stanowiły 51,5 % wydatków), w 2011 r. – 132,5 tys. zł (49,4 %), w I połowie 2012 r. – 61,0 tys. zł (48,3 % wydatków). Wynagrodzenia członków Zespołu wynikające z umów cywilno-prawnych wynosiły w roku 2010 – 99,8 tys. zł (43,8 % wydatków), w 2011 r. – 111,8 tys. zł (41,7 %), w I połowie 2012 r. – 60,2 tys. zł (47,7 % wydatków). Środki budżetowe przeznaczone na działalność Zespołu wykorzystane zostały zgodnie z przeznaczeniem. Otrzymanymi środkami gospodarowano oszczędnie. Stwierdzono m.in., że w okresie objętym kontrolą jako pracowników socjalnych lub doradców zawodowych wyznaczano do składów orzekających (łącznie w 989 sprawach) pracowników etatowych PCPR posiadających odpowiednie uprawnienia do orzekania w tych specjalnościach, a w składach orzekających uczestniczyli oni bez pobierania dodatkowego wynagrodzenia z tego tytułu. Liczba orzeczeń wydanych przez Zespół w przeliczeniu na jeden etat wzrosła z 724 w 2010 r. do 807 w 2011 r., a w I półroczu 2012 r. wynosiła 473, co stanowiło 58,6 % orzeczeń wydanych w całym roku 2011. Należy zaznaczyć, że część kosztów

funkcjonowania Zespołu pokrywanych było przez PCPR ze środków budżetu samorządu powiatowego. Dotyczyło to m.in.: utrzymania lokalu, opłat za wszystkie media, zakupu materiałów biurowych, ochrony obiektu. Również obsługa finansowo-księgowa Zespołu należała do obowiązków głównej księgowej PCPR i z tego tytułu nie ponoszono kosztów wynagrodzeń obciążających Zespół.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie, stosownie do art. 60 ust. 2 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Wystąpienie do Starosty Kraśnickiego z wnioskiem o powołanie sekretarza Zespołu stosownie do wymogów określonych w § 18 rozporządzenia MGPIPS z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.
2. Zapewnienie terminowego rozpatrywania wniosków i wydawania orzeczeń o niepełnosprawności.

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 ustawy nowelizującej, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektora, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 ustawy nowelizującej, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Lublinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 ustawy nowelizującej, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie

Dyrektor
/-/ Adam Pęziół